

Biblioteka
Prozna putovanja

Naslov originala
Sally Gardner
I, Coriander

© Sally Gardner 2005
© za srpski jezik *Odiseja*

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Co-funded by the Creative
Europe programme
of the European Union

Sali Gardner

*Kći.
trgovca svilom*

Prevela s engleskog
Jovana Kuzmanović

Ilustrovaó
Dobrosav Bob Živković

ODISEJA
Beograd, 2015.

Mila Temzo, tiho teci, dok završim pesmu svoju...

Edmund Spenser, *Protalmion*

Prvi deo

Moja priča

Noć je i naša stara kuća kraj reke konačno je obavijena tišinom. Beba je prestala da plače, umirila se i ponovo zaspala. Ispod mog prozora čuje se samo tiho komešanje Temze. London spava dubokim snom i čeka da noćni stražari objave dolazak novog dana.

Upalila sam prvu od sedam sveća uz koje ću pisati svoju priču. Na stolu pored mene stoji svilena torbica sa biserima moje majke, a pored nje kutijica od abonosa čiju vrednost tek sada počinjem da naslućujem. Pored svega toga leži par srebrnih cipelica, sjajnih poput mesečine.

Mnogo je stvari koje želim da ispričam... Kako sam došla do tih srebrnih cipelica i još mnogo toga. A pošto je ovo moja priča, a pored toga i bajka, trebalo bi da počnem rečima „Jednom davno...“

Zovem se Korijander Hobi, jedinica Tomasa i Elenor Hobi, i rođena sam u ovoj kući leta gospodnjeg 1643. Kuća je u neposrednoj blizini Londonskog mosta i kroz njene stražnje prozore vidi se reka. Ispred kuće je divna bašta oivičena zidicem koju je nekada davno negovala moja majka, a kroz drvenu kapiju izlazi se na ulicu prepunu ljudi. Bašta je sada obrasla korovom jer je odavno niko ne održava. Nekada je

bila puna cveća i raznih vrsta bilja, od čijeg se mirisa činilo da čak i Temza lepo miriše, ali sada je potpuno zarasla u ruzmarin, koprivu, divlje ruže i kupine.

Niko od naših komšija nikada ranije nije video takvu baštu pa su o njoj počele da se ispredaju priče. Moj otac ju je napravio za moju majku, a sagradio joj je i ljupku letnju kuhinju uza zid glavne kuće. Iako uvek neprimetna i nenametljiva, majka je znala više o biljkama i njihovim isceljujućim moćima od bilo koga drugog. Zajedno sa pomoćnicom Meri Dejns provodila je sate i sate u letnjoj kuhinji, gde su njih dve mešale, mućkale i kuvale razne napitke i čuvale ih u malenim bočicama. Kao dete često sam se krila ispod majčine podsuknje i slušala prijatelje i komšije koji su ophrvani tugom pričali majci šta ih sve muči i molili je da im pomogne nekim svojim lekom. Kasnije, kad sam već porasla i prestala da se krijem, shvatila sam da neki dolaze da traže i drugačije stvari. Glas o njoj kao mudroj ženi s magičnim moćima uveliko se prenosio od usta do usta, poput maslačka nošenog toplim vetrom.

Moja najranija sećanja vezana su za taj vrt i ovu prostoriiju, moju nekadašnju spavaću sobu, čije je zidove majka oslikala bajkovitim prizorima i izmišljenim životinjama. Ispod svakog crteža napisala je ponešto vilinskim pismom, a svaku sliku pratila je i njena priča, ispričana živopisno i prepuna emocija, baš kao što su to bile i boje na zidovima sobe. Kao dete volela sam da prstom pratim slova, opipavam fini natpis poput paučine na drvenim gredama i izgovaram ime na kao nekakvu čarobnu bajalicu koja će oterati svako zlo. Poput cveća u bašti, te slike više ne postoje: oguljene su i prekrečene. Nazire se samo bledunjavi trag zlatnih slova. Ona još blistaju i kao uspomene se probijaju kroz kreč.

Nekada sam verovala da je majčin život počeo sa mnom i da je pre nego što sam ja došla na ovaj svet postojalo

samo ništavilo. To jest, bila sam ubeđena da je svet rođen tek kad je jednog letnjeg dana Tomas Hobi, moj otac, prvi put ugledao moju majku kako stoji ispod hrasta na livadi.

Tu priču mi je on ispričao i nju sam volela najviše od svih. Bio je mladi trgovac glave pune snova i sav svoj teško zarađeni novac, kao i nasledstvo od oca, uložio je u brod. Poslao ga je u Konstantinopolj da mu doveze tovar svile. Nažalost, ubrzo je dobio vest da je brod, nakon jake oluje, potonuo negde na pučini. Tako je odeća koju je imao na sebi ostala njegov jedini imetak.

Očajan, moj otac je napustio grad i krenuo na selo u nadi da će moći da pozajmi novac od daljeg rođaka, gospodina Stupa. Međutim, kad je stigao, saznao je da gospodina Stupa odavno više nema među živima, i da su iza njega ostali žena i nekoliko nejakih Stupčića koje je trebalo izdržavati.

Otac nije imao srca da im traži novac. Odao je rođaku poslednju poštu i tužno krenuo u London, rešen da se prepusti sudbini.

Bilo je već kasno kad je na putu sreo čudnovatog čoveka duge brade vezane u čvor, koji je nosio fenjer okrugao poput meseca. Stranac mu je ispričao da su ga drumski razbojnici opljačkali i uzeli mu sve što ima osim tog fenjera. Otac se sažalio nad njegovom nesrećom i ponudio mu je svoj kaput da se malo ugreje. Stranac ga je prihvatio i zahvalio mu se.

„Mladiću, putovati otvorenog srca punog ljubavi vrednije je od svih zlatnika i kovčega s blagom“, rekao je. „Sutra će tvoja dobrota biti nagrađena.“

Moj otac ga je pozdravio i poželeo mu sve najbolje. Onda se zaputio dalje. Put mu je osvetljavala samo mesečina. Dok je tako hodao, odjednom ga je ophrvao umor i legao je da odspava tu gde se zatekao.

Sledećeg jutra je produžio put, ali je uskoro shvatio da se izgubio jer mu je pod svetlošću zore sve izgledalo drugačije.

Toliko sam puta čula njegovu priču da sam mogla da je ponovim od reči do reči, pa sam ga u tom trenutku obično prekidalala: „Ali, bio si na pravom putu, zar ne?“ On se uvek smejavao i odgovarao: „To je bio put koji me je odveo tvojoj majci. Kako onda da ne bude pravi?“

Mom dečjem umu činilo se da su se tata i mama sreli i venčali u jednom jedinom danu. A kad su posle venčanja otišli u grad, saznali su neverovatnu novost: tatin brod ipak nije potonuo i vratio se s nedirnutim tovarom najfinije svile.

Od tog dana život mog oca bio je ispunjen ljubavlju i srećom. Njegovi brodovi uvek su imali dobro more. Gusari ih nisu dirali, ratovi i oluje su ih zaobilazili i uvek su donosili kraljevski plen. Otac se uskoro dovoljno obogatio da nam sazida ovu kuću kraj reke i tu smo živeli u blagostanju. O nama su se brinule kuvarice i sluge, kao i Sem, tatin verni pomoćnik.

Nije mi bilo nimalo čudno što se sve to desilo tako brzo. Nikada mi nije palo na pamet da pitam kako je porodica moje majke prihvatila to što se njihova kćer udaje za mladića bez prebijene pare, pa čak ni da li ona uopšte ima ikakvu porodicu. Sva ta pitanja, kao i mnoga druga, počela sam da postavljam tek mnogo, mnogo kasnije, kad više nisam imala koga da pitam...

Moj otac je, ubrzo posle venčanja, naručio dve minijature s njihovim portretima. Majka je naslikana u drap haljini s najfinijim vezom i prišivenim sitnim, sjajnim biserima. Uvek sam zamišljala da je tako izgledala kad ju je moj otac prvi put ugledao, onog letnjeg dana, ispod hrasta. U kosi je imala upleteno divlje cveće, a u ruci je držala hrastov list.

Pozadina te majušne slike uvek me je oduševljavala. Bila je prikazana iz perspektive ptice koja leti na velikoj visini i posmatra zemlju ispod sebe. U hrastovoj šumi videla se

čistina s velikom kućom i uređenim vrtom. U daljini, visoko iznad drveća, uzdizala se kula, a na njenom vrhu jedva sam uspevala da razaznam priliku koja osmatra okolinu kao da nekoga ili nešto traži. Na ivici šume videli su se lovci sa psima. U poređenju s kućom i kulom, izgledali su neobično veliki. Na ispruženoj ruci jednog jahača bio je naslikan soko. Drugi jahač je stajao u sedlu i duvao u rog. Iako sam često gledala tu sliku, tek posle mnogo godina primetila sam da se u šipražju kriju beli konj i lisica. Iz nekog neobjašnjivog razloga, to otkriće me je veoma zabrinulo. Izazvalo je u meni nelagodu i strah za njihovu sudbinu.

Moj otac je na portretu prikazan kao lepi mladić. Naslikan je sveže obrijan, u pantalonama i lanenoj košulji izvezenoj istom šarom kao i majčina haljina. Međutim, scena iza njega bila je potpuno drugačija. Bio je to pogled na grad kroz koji teče reka, nalik na sjajnu zelenu traku. Moglo bi se pomisliti da je u pitanju panorama Londona, ali su kuće bile jarkih boja, a u vodi su sirene i morska čudovišta plivali među brodovima s razapetim zlatnim jedrima.

Čak i tada, te dve minijature izgledale su mi potpuno vanvremeno, tačnije kao da su naslikane veoma, veoma davno, u nekom sasvim drugom svetu. Sada mi je njihovo značenje mnogo jasnije. Sada znam zašto je moja majka tako često ćutala i zašto sam, u najmračnijem trenutku svog života, pronašla put u njenu prošlost, koji me je odveo do nečeg neprocenjivog.

2

Preparirani aligator

Uopšte se ne sećam suđenja kralju Čarlsu Prvom. Nisam razumela zašto se uopšte vodio građanski rat. Veliki istorijski događaji došli su i prošli. Sećam se samo da sam se, uprkos svemu, tada osećala bezbedno i voljeno, pamtim miris majčinog parfema, večeri kad sam ostajala budna do kasno s roditeljima dok su oni večerali i kako bih posle zaspala na majčinim rukama. Mogla bih mnogo da pišem o njenim poljupcima. O stvarima o kojima su majka i otac pričali ne znam mnogo, ali su razgovor često završavali nerasploženi.

Da budem iskrena, tada nisam razumela bitne događaje niti kako će oni uticati na naš život. Moj svet su činile male stvari. Jedan preparirani aligator, berberin koji se udavio i par srebrnih cipela bili su mi jednako važni kao i kralj koji je izgubio glavu.

Tog januarskog dana padao je sneg i reka je počela da se ledi. Veoma uzbuđena, potrčala sam to da kažem gospođici Dejns, ali sam je zatekla u suzama. To je bilo vrlo čudno jer je ona retko plakala.

„Danas je bilo pogubljenje“, rekla je i obrisala suze.

„Ko je ubijen?“ – radoznalo sam upitala.

„Kralj“, odgovorila je. „To je veliki zločin i ništa nam dobro neće doneti.“

„Ko ga je pogubio?“

„Oliver Kromvel i njegovi dželati“, rekla je Dejnsova. „To je strašno! Ko bi pomislio da ćemo doživeti da našem kralju odseku glavu?“

„Da li si videla kad su ga ubili?“

„Nisam, ali krojač Tenkls je bio tamo. Rekao mi je da je to najtužnija stvar koju je imao nesreću da vidi u životu. Glavu sirotog kralja podigli su visoko, tako da je svi vide, i gomila je počela da kliče. London tako nešto nikada ranije nije čuo. Ptičice moja, baš živimo u mračnim vremenima.“

Bila je zima. Pomislila sam kako je u pravu.

Gospođica Dejns je izduvala nos. „Kralj je mrtav“, tužno je rekla. „Živeo kralj.“

„Kako može da bude istovremeno i mrtav i živ?“ – upitala sam. To mi je zvučalo kao nešto teško izvodljivo.

„Tako“, odgovorila je Dejnsova, „što je njegov sin, princ Čarls, živ, zdrav i, uz božju milost, postaće sledeći kralj.“

Bila je to vrlo hladna zima i sneg je prekrilo London kao debelo, belo ćebe. Grad je obavila gotovo sablasna tišina. Moćni točkovi na oba kraja mosta prestali su da grme, a ogromne ledenice visile su s njih nad rekom koja se polako zamrzavala. Izgledalo je kao da stara Temza pušta dugačku belu bradu.

Na zaleđenoj reci ubrzo se pojavilo zimsko vašarište. Na natkrivenim tezgama prodavale su se razne čudesne stvari: rukavice, šeširi, čipka, lonci, tiganji, igle, klikeri, marionete, čigre, kolačići s đumbirom, pečeno kestenje... Prodavci su glasno pozivali na hranu i pivo, a kasno uveče, pod svojim prozorom, čula sam pevanje i viku i osećala miris tople pite koji kao da prolaznike poziva na led.

Gospodin Malins, berberin koji je živeo blizu nas, u Čip-sajdu, bio je među prvima koji su izašli na led. Postavio je

mali crveno-beli šator, tu otvorio radnju i, neprestano dozivajući mušterije, nudio najbolje brijanje u Londonu. Ljudi su sa obale zadivljeno posmatrali bricu i pitali se da li je ledena površina zaista dovoljno čvrsta.

„Dođite!“ – vikao je gospodin Malins. „Led je čvrst kao kamen. Izdržao bi i crnog đavola lično!“

Da bi to i dokazao, neprestano je skakao po staklastoj površini.

„Gospodin Malins nije baš sasvim normalan“, rekla je moja majka kad je Temza počela da se topi. Gledale smo kako svi drugi vlasnici tezgi izlaze na obalu, samo je gospodin Malins odbijao da ode. Pošto mušterije više nisu htele da idu na led da bi se obrijale, vikao im je iz svog šatora: „Šta čekate? Imam najbolje ulje protiv ćelavljenja u celom gradu!“

Uskoro je ceo grad bruja o gospodinu Malinsu, doduše ne zbog njegovog ulja protiv opadanja kose već kako je nesrećni brica, sa svim svojim laborima i brijačima, propao kroz led.

Pitala sam gospođicu Dejns šta se desilo s njim.

„Matora budala“, rekla je ona. „Verovatno je sada razapeo svoj šator na dnu reke, tu otvorio radnju i čeka mušterije i nove tračeve.“

Posle toga sam stalno zamišljala kako gospodin Malins šiša sirene i štucuje brkove morskim čudovištima. Zahvaljujući tim maštarijama, više se nisam brinula za berberina i bilo mi je žao samo što nije poneo i prepariranog aligatora.

Dotičnog aligatora je mom ocu poklonio kapetan Bejli koji ga je doneo iz Kine. Opasan i strašan, stajao je na najvišoj polici u vitrini od abonosa u radnoj sobi, čiji je ključ bezbedno sklonjen u njegove beličaste čeljusti prepune kao igla oštrih zuba.

Uvek me je oduševljavalo blago iz te vitrine: školjke iz kojih se čuje more, oklop male kornjače, leptiri s bleštavim

plavim krilima... Međutim, čim sam ugledala aligatora, počela sam da plačem jer sam verovala da je pravi. Izgledao je strašno ljut, kao da mu uopšte nije drago što je prepariran.

„To je samo beba aligator“, rekao je moj otac i podigao me da ga bolje pogledam. „Ne ujeta.“

Nisam htela ni da mu priđem. Znala sam da potajno čeka da svi izađemo iz sobe pa da onda oživi.

Ta pomisao me je toliko plašila i imala sam tako strašne noćne more da je gospođica Dejns noću morala da pali sve sveće kako bismo bile sigurne da aligator neće ući u sobu. Nijednom mi nije rekla da sam kukavica i u dubini duše sam osećala da se i ona plaši aligatora koliko kao i ja.

Zima je konačno prošla i stiglo je proleće. Kao da nas je sve iznenadilo. Sluge su širom otvarale prozore i iznosile tepihe napolje da ih istresu. Činilo mi se kao da je cela kuća neko veliko ćebe iz kojeg sada istresaju vaši. Sve se pralo i glancalo, tako da je cela kuća mirisala na lavandu i vosak, a u svim sobama su bili buketi svežeg cveća. Sva naša odeća je izneta da se provetri, a čaršavi su se prali. Majka je od krojača, gospodina Tenklsa, naručila da nam sašije nove i prepravi neke stare haljine.

U svem tom uzbuđenju desilo se nešto vrlo čudno. Pred vratima naše bašte pojavio se paket. Na njemu nije pisalo ime i ništa nije pokazivalo odakle dolazi. Tajanstveni paket su uneli u kuću i ostavili na stolu u hodniku. Svaki put kad bih ga videla kako tu stoji, osećala sam prikriveno uzbuđenje. Konačno ga je moja majka otvorila, pažljivo gledajući od koga bi mogao da bude. U njemu se nalazio prelep par dečjih srebrnih cipelica. Imale su srebrni vez i urezano slovo K na donovima. Znala sam da su za mene.

„Mogu li da ih obujem?“ – upitala sam skakućući od radosti.

Majka je ćutala, ali je odnela srebrne cipelice do prozora da ih pogleda. Svetlucale su i blistale kao da su od stakla.

Šaputale su mi: „Navuci nas na svoja nežna stopala.“
„Molim te“, rekla sam i povukla majku za suknju. „Daj mi ih.“

„Ne, ne“, tiho je rekla majka. Odnela ih je natrag do stola i, na moje iznenađenje, ponovo ih upakovala.

Nisam mogla da podnesem što su tek tako nestale. Pomislila sam kako će mi se srce slomiti ako ne budu moje.

„One su poklon za mene“, rekla sam sva očajna. „Imaju urezano slovo K na donovima. K kao Korijander.“

„Rekla sam *ne*“, bila je odlučna majka. Glas joj je imao oštrinu koju nikada ranije nisam čula. To me je uznemirilo. Nisam razumela zašto ju je tako divan poklon toliko naljutio.

„Žao mi je, Korijander“, rekla je nešto blažim glasom. „Ali te cipelice nisu za tebe. Kraj rasprave.“

To nije bio kraj. Bio je tek početak.

Gubitak cipelica osećala sam kao neutoljivu glad. Znala sam da su još u kući. Bila sam ubeđena da ih ponekad čujem kako me dozivaju i taj zvuk me je uvek dovodio do vrata očeve radne sobe.

Na kraju se ispostavilo da nije trebalo da se plašim aligatora, već srebrnih cipelica. One su došle iz zemlje u koju ne plovi nijedan brod, s mesta koje nije obeleženo ni na jednoj mapi sveta. To je zemlja koju mogu da pronađu samo oni koji tu i pripadaju.

Srebrne cipelice

Nakon prispeća paketa sa srebrnim cipelicama, kao da se u mojoj majci nešto promenilo. Stalno je bila zabrinuta i nije me ispuštala iz vida. Onda se desilo još nešto čudno. Igrala sam se u bašti. Zamišljala sam da parlamentarci pokušavaju da me uhvate pa sam se sakrila pod klupu. Morala sam da se krijem jer sam ja, zapravo, bila princ maskiran u devojčicu. To je bilo odlično skrovište. Niko nije znao da sam tu, čak ni parlamentarci, a odatle sam mogla da prisluškujem razne ozbiljne razgovore između moje majke i njenih mnogobrojnih prijatelja i posetilaca koji su joj dolazili po savet ili lek.

Da budem iskrena, nisam ni znala da srce može toliko da boli. Da može da bude slomljeno, ali da zaceli. Da možemo nekome da ga damo, a da nam opet bude vraćeno, da ga izgubimo i ponovo nađemo. Sve to može da se desi, a čovek ipak preživi – mada jedva, ako je verovati nekima.

Gospođica Pejšens Tofton došla je u posetu mojoj majci. Nije mi bila preterano zanimljiva dok nisam čula ime Roberta Bedvela. Često sam se igrala s njegovim sinovima pa sam načulila uši. Živeli su blizu nas, nešto dalje niz Temzu. Pretpostavljala sam da je on nekada imao ženu, a dečaci majku, ali se nje nisam sećala.

Pejšens Tofton je bila sva u suzama i nije prestajala da priča.

„On sigurno želi neku obrazovanu ženu“, kukala je, „neku mlađu od mene. Ja sam predugo usedelica.“

To je bilo van pameti. Pa ni gospodin Bedvel nije bio u cvetu mladosti. Sigurno bi se obradovao kad bi znao da se dopada Pejšens Tofton koja je bila prelepa, svetlokosa i imala je sve zube.

Virila sam ispod klupe. Moja majka je vrlo ljubazno razgovarala s njom. Nisam čula tačne reči, ali sam videla kako je poljubila Pejšens u oba obraza.

„Znači, sve će biti dobro?“ – upitala je Pejšens i ustala s klupe.

Iskočila sam iz svog skrovišta i uzviknula: „Naravno! Uđete se za njega! Nemojte samo predugo da čekate. Vaše dvoje dece jedva čeka da bude rođeno.“

Tek kad sam to izgovorila, shvatila sam da je trebalo da ćutim. Pejšens Tofton se prilično iznenadila. Prvo je pobledela, pa pozelenela, a onda se onesvestila i pala kao presečeno drvo.

Pobegla sam u kuću. Zaključila sam da je najbolje da se sakrijem. Tek kad sam čula škripu kapije u vrtu, pogledala sam kroz prozor svoje sobe i videla kako gospodin Bedvel odvodi gospođicu Tofton kući.

Majka je malo kasnije došla i sela na moj krevet.

„Zašto si joj rekla sve ono?“ – upitala je.

„Ne znam“, rekla sam iskreno. „Prosto znam da će se udati za gospodina Bedvela na Ivanjdan i da će imati kćer i sina.“

„To je sve?“

„Jeste“, rekla sam kad sam malo porazmislila. „To je sve što sa sigurnošću mogu da kažem.“

„Korijander“, rekla je majka i pogledala me pravo u oči. „Nasledila si dar od mene. Međutim, zapamti dobro – kad naslutiš takve stvari, nikada ne smeš da ih kažeš naglas.“

„Nikada više neću reći ni jednu jedinu reč o mislima koje mi prolaze kroz glavu“, rekla sam izvinjavajući se.

„To bi bilo šteta“, nasmejala se majka. „Hajde da se dogovorimo da ih kažeš meni, tati i Dejnsovoj, ali nikom drugom.“

„A mogu li da dobijem srebrne cipelice?“

„Ne možeš, Korijander. Veruj mi, one ti neće odgovarati.“ Zvučala je veoma tužno. „Jednom davno i ja sam imala takve cipele. Sedamnaest godina sam hodala u njima. Želim da ti nosiš drugačiju obuću, nešto što si sama odabrala, a ne cipele koje će te odvesti tamo gde ne bi trebalo da odeš.“

„Ali ja biram njih“, povikala sam. „Želim ih!“

„Korijander, još si previše mala da bi razumela“, rekla je moja majka. „Moraš mi verovati. Ja znam šta je najbolje za tebe.“

Ah, šta može biti bolje od srebrnih cipelica?

U našoj porodici moj rođendan je bio veoma važan praznik i uvek sam dobijala lepe poklone. Te godine majka je organizovala putovanje brodićem uz reku. Probudila sam se rano i ležala u krevetu dok je sunce bacalo senke talasa po mojoj sobi. Osluškivala sam ulične stražare kako idu prema mostu. Čim je čuvar oglasio da je pun sat, strčala sam niz hodnik do mamine i tatine sobe. Bila sam vesela kao čigra.

„Danas je moj rođendan! Probudite se!“ – vikala sam. Povukla sam zavese s ogromnog kreveta od hrastovine s baldahinom i uskočila između njih.

„Znamo“, nasmejao se moj otac. „Zna i cela ulica.“ Sagnuo se i ispod kreveta izvukao jednu kutiju.

Drhtavim prstima sam je otvorila. Bila sam sigurna da znam šta je u njoj. Onda sam ih ugledala: obične, mrtve, teške, srebrne kožne cipele. Tužna imitacija, beznadežna kopija. Ni nalik onim srebrnim cipelicama koje su ostavljene pored baštenske kapije.

Oči su mi se napunile suzama i osetila sam knedlu u grlu. „Žao mi je, mila“, rekao je otac. „One cipelice ne možeš da dobiješ. Nadali smo se da će ti se i ove svideti.“

Sišla sam s kreveta. Sve prethodno uzbuđenje je splaslo, a bila sam toliko razočarana da sam se jedva suzdržavala da ne briznem u plač.

„Probaj ih“, rekla je majka.

Poslušala sam je. Bile su tvrde i tesne na prstima. Očajna, okrenula sam se da izađem iz sobe.

„Korijander“, pozvala me je majka. Okrenula sam se. Pred mojim očima, pod spavaće sobe kao da se pretvorio u more, a krevet u brod koji sam gledala s velike daljine. Mogla sam da čujem njihove glasove kako me dozivaju. To je trajalo manje od minuta. Možda sam samo sanjala. Možda i nisam. Bilo je to prikazanje koje me je kasnije često proganjalo i uvek me je kopkalo šta bi bilo da sam ih poslušala i zaboravila na srebrne cipelice. Da li bi se onda sve dobro završilo?

Rastužena, vratila sam se u svoju sobu gde je gospođica Dejns čekala da mi pomogne da se obučem.

„Zašto si tako tužna, ptičice?“ – upitala je. „Zar ti se nove cipelice ne dopadaju?“

Ćutala sam.

„Dobro, to znači da ne želiš ni moj poklon“, rekla je Dejns-ova i iz kecelje izvukla paket obavijen svilenom trakom. U njemu se nalazila kutija s priborom za šivenje u obliku žabe, prelepo izvezena, a u njoj igle, naprstak, malene makaze i knjižica sa tkaninama i različitim šavovima. Bila sam toliko srećna da sam na trenutak zaboravila na bol zbog cipelica.

Ostala sam sama s paketićem, a Dejns-ova je otišla da pomogne mojoj majci. Čula sam kako otac traži toplu vodu i kako me srebrne cipelice dozivaju. Na trenutak sam pomislila da umišljam, ali istovremeno sam tačno znala odakle dopire njihov glas, kao da je u pitanju tračak dima iz očeve lule.

Ustala sam i krenula niz stepenice, sve do očeve radne sobe.

„Korijander, Korijander, navuci nas na svoja lepa stopala. Mekane smo i srebrne, u nama bi i po ulici zaigrala.“

Stajala sam i osluškivala. Konačno sam skupila hrabrost i drhtavim rukama otvorila vrata.

U sobi nije bilo ni tračka svetlosti. Aligator je nepomično stajao i posmatrao me, kao kralj drvene komode. Ključić je visio s trake u njegovim zubima i dozivao me.

Zatvorila sam vrata i oslonila se leđima na njih. I dalje sam držala ruku na kvaci, a srce mi je snažno tuklo. Vladala je potpuna tišina. Stajala sam tu i znala da moram da donesem odluku. Imam li dovoljno hrabrosti? Uveravala sam sebe da imam. Samo želim još jednom da vidim cipelice i to je sve.

Pokušala sam da približim stolicu komodi kako bih se popela na nju i dohvatila ključ. Stolica je bila preteška da bih je podigla, pa sam morala da je vučem, što je moguće tiše, a onda sam sačekala da se uverim da me niko nije čuo. Popela sam se na stolicu, izdigla se na prste i našla se oči u oči s aligatorom. Tako izbliza bio je još strašniji, kao da će svakog trenu skočiti na mene.

Da li baš toliko želim da vidim cipelice? O da, najviše na svetu. Zažmurila sam. Drhteći od straha, zavukla sam ruku aligatoru u usta i zgrabila ključ. Ako je aligator sklopio čeljusti, ja to nisam ni osetila ni videla.

Sišla sam sa stolice i otvorila komodu. U njoj je bilo mnogo malih fioka obloženih prelepim kedrom. Nisam znala koju da odaberem.

Bila sam vrlo mirna i zadržavala dah, a onda sam ponovo čula glas, ovog puta jedva čujan šapat.

„Korijander, Korijander.“

Otvorila sam fioku u dnu i ugledala ih – najčarobniji par cipelica na svetu. Bile su kao od stakla. Kao od dijamana. Kao od zvezdane prašine.

Onda sam pomislila da sigurno ne može naškoditi ako ih probam.

Cipelice su mi pristajale kao da su pravljene za mene. Stajala sam i divila se njihovoj lepoti. Ne znam koliko sam dugo bila tu, verovatno prilično dugo pošto sam iznenađena shvatila da neko doziva moje ime, ovog puta ne šapatom.

„Korijander, Korijander! Pa gde je to dete?“

Brzo sam pokušala da se izujem, ali cipelice nisu htele da se skinu s mojih stopala. Kao da su se pripile uz moju kožu. U panici da će me otkriti, uspela sam da zatvorim fioku i vratim ključ aligatoru u usta sekundu pre nego što je gospođica Dejns otvorila vrata.

„Korijander, blesavice jedna, šta radiš ovde?“ – upitala me je. „Svuda smo te tražili. Hajde, čamac samo što nije isplovio.“

To što smo živeli na reci imalo je i svoje prednosti: imali smo vlastiti izlaz na vodu i pristanište, tako da smo samo sišli stepenicama do čamca. Nisam morala čak ni da podignem suknju, tako da niko nije primetio moje cipele. Obećala sam sebi da ću ih uveče izuti i vratiti u komodu, ali danas će biti samo moje.

Plovili smo uzvodno pored Vajthola, gde se grad postepeno pretvara u široka polja i pašnjake, a voda prestaje da bojom podseća na živu i postaje bistra kao vazduh. Tu je naš čamdžija pristao i izvukao čamac na obalu, a mi smo izašli na livadu punu cveća. Svi su se bacili na posao kako bi naš dan za uživanje bio što prijatniji. Korpe pune hrane poređali smo u hladu drveća, ostavili flaše vina da se hlade u vodi i postavili štapove za pecanje za one koji požele da se malo zabave.

Dok se sve to dešavalo, iskrala sam se od ostalih i sela na travnatu obalu, nadajući se da ću ovog puta uspeti da se izujem. Povukla sam cipele i skinula ih bez ikakvih problema. Prošlo mi je kroz glavu kako sam sigurno umislila da ne mogu da ih izujem. Sakrila sam ih pod lišće gde sam znala da ih niko neće pronaći.

I moja majka je izula cipele i čarape, zadigla suknje i jurila me po livadi. Toliko smo trčale i kikotala se na sav glas da joj se kosa rasplela, a meni je odleteo šešir. Onda sam joj pravila venčiće od belih rada i brala cveće koje će staviti u kosu. Zagazila sam u vodu i gledala ribice kako se okupljaju oko mojih stopala. Tata me je vrteo kao mlinski točak.

Dan je brzo prolazio. Došlo je vreme da odem po srebrne cipele. Trudila sam se da ne zadižem suknju dok smo ležali pod hrastom na gomili prostirki i jastučića kao rimski carevi i uživali u gozbi pod titravim zracima sunca umesto sveća. Otac nam je čak obezbedio i trojicu muzičara da nam pevaju. U svoj toj lepoti potpuno sam zaboravila šta sam uradila dok se, mnogo kasnije, nismo otisnuli prema kući.

Noć se spustila nad reku i smenila dan. Stražari su upalili fenjere na brodovima, tako da je voda treperila i igrala pod njihovom svetlošću. Posle tako divnog dana na svežem vazduhu i odlične hrane, jedva sam čekala da legnem u krevet.

Majka je odjednom oštro upitala:

„Korijander, odakle ti te cipele?“

Odmah sam se razbudila i na svoj užas shvatila da se cipele jasno vide.

„Ja...“ – zamucala sam. Znala sam da sam u nevolji. „Izvini, ali druge cipele su me žuljale.“

„Baš si bezobrazna“, razočarano je rekla majka.

Otac me je zagrlio: „Hoćeš da kažeš da si se popela na stolicu i zavukla ruku u aligatorova usta da bi uzela ključ?“

Klimnula sam glavom.

„Pazi ti nje! Oduševljen sam! To je veoma hrabro od nekoga ko se toliko plaši tog aligatora.“

Majka je ćutala i samo skrenula pogled. Znala sam da nije zadovoljna.

„Elenor, ljubavi“, obratio joj se otac. „Znam da to nije trebalo da uradi, ali ovo je njen dan. Zašto je jednostavno ne pustiš da nosi te cipelice i da završimo s raspravom? Mislim da ih je zaslužila.“

„Ovo su najbolje cipele koje sam ikada nosila!“ – rekla sam. Bila sam strašno uzbuđena i nisam se usuđivala ni da mrdnem da se ne bi predomislio.

Majka se okrenula i pogledala cipelice.

„Uspela si lako da ih skineš?“ – upitala me je.

„Jesam“, odgovorila sam. Prećutala sam istinu.

„Eto. Možda smo mi malo preterali“, rekao je otac. „Kakvo zlo bi mogao da napravi jedan par cipelica?“

„Veliko, Tomase, i ti to dobro znaš“, odgovorila je moja majka.

Gavranova krila

Nakon te pobede, bila sam sjajno raspoložena. Roditelji su mi dali srebrne cipelice! Majka više ni reči nije rekla o njima i znala sam da mi je sve oprostila. Cipelice su sada bile moje i jedino je to bilo važno. Odlučila sam da ih ponovo obujem već sledećeg dana kad krenem u šetnju.

„Isprljaćeš ih! Ulice su blatnjave“, uzdahnula je gospođica Dejns dok mi je uvlačila kosu pod kapu i ravnala mi suknju. Nisam htela to da priznam, ali znala sam da je u pravu. Te cipelice nikako nisu za prljave londonske ulice.

„Ne brini. To su čarobne cipelice“, rekla sam joj.

„Čarobne cipelice?“ – upitala je gospođica Dejns dok je skidala pletenu korpu s police u kuhinji. Planirale smo da odnesemo nekoliko napitaka krojačevoj ženi koja je živela u kućici na mostu i imala mnogo problema.

Majka je ušla u sobu s gomilom bilja. „Dušice, nećeš valjda da izađeš u tim cipelama?“ – upitala je.

„Hoću“, tvrdoglavo sam odgovorila.

„Upropastićeš ih.“

„One nikada neće propasti“, uveravala sam je, „jer sam ju-tros bacila na njih posebne čini.“

Majka se nasmešila i sagnula. „Zar ne misliš da bi bolje bilo da na njih baciš čini da te uvek bezbedno vrate kući?“

Obe smo se zagledale u cipelice i nekoliko trenutaka ih ozbiljno posmatrale.

„Vrlo su lepe“, najzad je rekla moja majka. „I ja sam nekada...“ – zaustila je, ali je odmah začutala i poljubila me. „Hajde!“

Sećam se da je bilo prijatno prolećno jutro koje je nagoveštavalo vreo dan. Uska ulica ispred naše kuće bila je puna ljudi koji su svi nekud žurili i probijali se prema mostu. Čvrsto sam držala gospođicu Dejns za ruku. Kako sam bila niska, videla sam samo suknje i nogavice kako idu prema meni i guraju se da prođu. Piljari, šegrti i čamdžije vikali su na sav glas. Onda se u sav taj kovitlac zvukova umešalo i gakanje gusaka. Zvučale su kao stotine piljarica koje se svađaju oko cene ribe. Povukla sam gospođicu Dejns za kecelju i zamolila je da me nosi. Guske su me plašile.

„Pa ti si već velika devojčica, Korijander“, rekla je i podigla me na kuk kako bih videla kuda idemo.

Kad god me je neko nosio, volela sam da visoko podignem ruke da bih videla da li sam dovoljno porasla da mogu da dohvatim znake koji vise sa svake kuće i radnje. Svi su imali naslikane drugačije crteže kako bi se videlo ko gde živi i šta se gde prodaje. Na našoj kući visio je znak sa slikom duda. Znaci su morali da budu obešeni dovoljno visoko da ispod može da prođe čovek na konju. Međutim, u našoj uskoj uličici neki znaci su bili toliko nisko da sam mislila kako će neki jahač sigurno izgubiti barem šešir, ako ne i čitavu glavu.

Konačno smo stigle do mosta. „Vrapčiću, odavde možeš i da hodaš“, rekla je gospođica Dejns, spustila me i ispravila se.

U pitanju je bio jedan i jedini most preko Temze. Nije postojao nijedan drugi način da se pređe reka, osim čamcem. Most je bio prelep. Volela sam ga i, isto toliko, plašila ga se. Plašila sam se osušenih glava nabijenih na kolje kod Kapije izdajnika, nalik na čudovišne kamene figure, koje posmatraju prolaznike s krovova zgrada i upozoravaju ih šta

će snaći bitange i rojaliste u tom pravednom gradu. Volela sam užurbanost oko radnji, ulične glasnike, viseće biljke, prolaze... Moj otac je govorio da nigde na svetu ne postoji takav most.

Sve prodavnice su bile otvorene. Glavnim putem prolazile su kočije i kolica rasterujući prolaznike i piliće. Buka je bila zaglušujuća: oglasila su se i crkvena zvona, dozivali su šegrete, vodenice su tutnjale. Ljudi su se gurali u svim pravcima, kao da uopšte ne gledaju kuda idu. Kroz sav taj metež tiskale su se i životinje koje su seljani vodili na stočnu pijacu.

Ako slučajno ispustim Merinu ruku, bila sam sigurna da ću se izgubiti i da će me ta masa ljudi progutati. Obično sam se pri takvoj pomisli pribijala uz nju. Ali ne i toga dana. Tog dana je sve bilo drugačije. Tog dana sam nosila nove srebrne cipelice. Da budem iskrena, više sam se plašila da mi se cipelice ne isprljaju u blatu nego da ću se izgubiti.

Ispred nas je izbila svađa između prodavca sveća i žene koja se nagnula s prozora na trećem spratu obližnje kuće. Ulični prodavac je bio potpuno mokar i prilično je zaudarao. Optuživao je ženu da je ispraznila nokšir na njega.

„Zašto si to uradila?“ – vikao je. „Reka je tik iza tebe. Ovaj most je mesto kojim prolaze pristojni, bogobojažljivi ljudi, a ne lokalno đubrište.“

Žena je mahala pesnicom i udarala po prozorskom staklu. Nadala sam se da nikom drugom neće pasti na pamet da isprazni nokšir i jače sam stegla gospođicu Dejns za ruku.

„Pazi gde gaziš“, rekla mi je.

Spustila sam pogled i videla da moje cipelice blistaju kao sunčevi zraci po vrelom danu. Izvukla sam ruku iz stiska gospođice Dejns i zadigla suknju da bih ih bolje pogledala.

„Gospođice Dejns“, rekla sam. „Pogledaj moje cipelice!“

Nije bilo odgovora. Spustila se jeziva magla. Dejnsova je nestala, kao i svi drugi na mostu. Zavladala je potpuna tišina.

Toliko sam se uplašila da nisam mogla ni da vrisnem. Stajala sam nepomično i čvrsto zatvorila oči u nadi da će se sve vratiti kad ih ponovo otvorim. Neko vreme sam čekala, a onda sam se usudila da provirim. Magla se razišla i shvatila sam da stojim potpuno sama ispred prodavnice koja je imala znak sa ogledalom. Palo mi je na pamet da uđem i zatražim pomoć. Onda se desilo nešto čudno: čim sam to pomislila, našla sam se u prodavnici. Bila je mračna i hladna i trebalo je nekoliko trenutaka da mi se oči priviknu na tamu. A onda sam, užasnuta, videla da na pultu stoji ogroman gavran, crn kao noć.

Instinktivno sam htela da pobegnem iz radnje, ali moje cipelice nisu htele ili nisu mogle ni da maknu. Gavran me je gledao očima nalik na crne bisere koji svetlucaju u tami.

„Nemoj da se plašiš“, rekla je ptica. „Ona te čeka gore.“

Samo što nisam iskočila iz sopstvene kože! Nisam znala šta da radim. Okrenula sam se prema vratima kroz koja sam ušla. Kao da mi čita misli, gavran je poleteo i prepričao mi put. Moćne zamahe njegovih raširenih krila osećala sam kao talas tame koji se iz njegovog perja širi prema meni. Srce mi je sada već toliko tuklo da sam mislila da će mi iskočiti iz grudi. Najbrže što mogu, potrčala sam uz stepenice, prestravljena da će ptica krenuti za mnom.

„Molim te, bože, da me gospođica Dejns čeka“, preklinjala sam. „Molim te.“

Istog trenutka kad sam ušla u sobu, znala sam da sam izgubljena, nepovratno izgubljena... Umesto gospođice Dejns, u stolici je sedela starica i posmatrala svoj odraz u pozlaćenom ogledalu. Soba je bila obložena brodskim podom, u kaminu je gorela vatra, ali se plamen nije pomerao, kao da je naslikan. Iza starice nalazio se odškrinut prozor s rešetkama. Pod i zidove šarale su blistave trake svetlosti, a kroz prozor se nazirala reka. Ni tamo se ništa nije kretalo: ni

voda, ni čamci, ni ljudi, čak ni galebovi koji su visili kao sleđeni u vazduhu. Vladala je mrtva tišina, nisu se čuli ni vetar ni disanje, kao da je neka nevidljiva ruka zadržavala vreme.

Mogla sam da čujem samo tutnjanje svog srca.

„Dodi, dušo moja“, rekla je starica kreštavim glasom. „Ne plaši se. Priđi da te bolje vidim.“

Želela sam da istrčim iz sobe, ali moje cipelice nisu htele ni da se mrdnu. Starica mi je nekako bila bliža nego pre nekoliko trenutaka. Imala je sitne oči, kukast nos i mladež na bradi. Lice joj je ličilo na masku.

„Da li me poznaješ?“ – upitala je. Na trenutak je maska postala potpuno prozirna i kroz nju sam ugledala drugo lice, okrutno i lepo. Ne znam koje me je od ta dva lica više plašilo.

„Ne, ne poznajem vas“, odgovorila sam. Pokušala sam da se udaljim od nje, ali cipelice i dalje nisu htele ni da maknu. Onda sam primetila da je i gavran nekako ušao u sobu i da sedi na naslonu njene stolice.

„Koliko godina imaš?“ – upitala je starica.

„Šest“, odgovorila sam.

„Tako si mlada, tako mala“, šapnula je.

Oborila sam pogled. U toj čudnoj situaciji pomislila sam na gospođicu Dejns i niz lice su mi potekle suze. Starica se nije ni potresla ni zabrinula što sam toliko tužna.

„Cipelice ti odlično stoje“, rekla je. „Drago mi je što ti se dopadaju. Bar pretpostavljam da ti se dopadaju?“

Ćutala sam. Reči kao da su mi se zamrzle na vrhu jezika.

„Kronuse“, rekla je žena. „Šta misliš, da li joj se cipele dopadaju?“

„Naravno, u to nema nikakve sumnje“, odgovorio je gavran. „Pa vidiš da ih je obula.“

Sada sam već toliko jecala da su mi prsa podrhtavala, a ramena mi se tresla. Pomislila sam kako ću sigurno pasti. Bilo mi je vruće i vrtelo mi se u glavi. Konačno sam nekako

došla do glasa i kroz suze promucala: „Molim vas, vratite me kući. Što pre.“

Starica se nasmešila i podigla pozlaćeno ogledalo prema meni. Staklo je bilo od tečnog srebra koje se neprestano kovitalo, poput vrtloga. Osetila sam se kao da gledam u dubok, predubok bunar: ako padnem u njega, biću zauvek izgubljena. U glavi mi je besnela oluja.

Starica me je pažljivo pogledala. „Šta vidiš?“

„Ništa“, tužno sam rekla. „Hoću da idem kući.“

Spustila je ogledalo licem nadole. „A gde je kuća?“

Rekla sam joj.

„Kako ti je majka?“

Sve vreme dok je stara žena govorila, mogla sam da čujem majčin slatki glas kako mi ponavlja: „Skinij cipele, skinij cipele.“ Sela sam na pod i svom snagom povukla jednu srebrnu cipelicu. Istog trena sam se osetila kao da sam se izgubila u šumi gde me love kao neku divlju zver. Soba je počela da se vrti, a glavu mi je ispunio neki piskav zvuk. Sve je postalo srebrnkasto, a onda je svet obavila tama.

„Da li si dobro?“ – čula sam nečiji glas iz neposredne blizine. Podigla sam glavu i ugledala prijateljsko lice gospodina Tenklsa, krojača.

Oko nas, na mostu, okupila se gomila ljudi. „Dobro je što ste je videli“, rekao je neki prolaznik.

„Zar to nije dete one mudre žene?“ – pitao je drugi.

„Nije mi dobro“, šapnula sam.

„I ne izgledaš dobro“, rekao je gospodin Tenkls. Nežno me je podigao i poneo kući. Htela sam da mu kažem da sam izgubila gospođicu Dejns, ali mi je u glavi tutnjalo i treperilo mi je pred očima pa sam se plašila da će mi se smučiti ako otvorim usta. Poslednje čega se sećam jeste da me je pitao: „A gde su ti cipele?“

Unutrašnja vrelina

Pričinjavalo mi se da vidim gavrana kako raširenim krilima udara po mom prozoru. Bila sam ubeđena da sam tokom noći čula njegove nemilosrdne krike. U jednom trenutku sam pomislila da sam videla staricu kako me gleda s kule, s druge strane reke. Sigurno znam da sam videla Smrt kako stoji pored mojih vrata s ogromnom kosom i nekoga čeka. Možda mene?

Ne znam koliko sam dugo bila u groznici jer mi se sve pomešalo, a tama i svetlost su se slile u jedno.

Znam samo da je majka sve vreme bila sa mnom. Kao i gospođica Dejns. Neprestano su mi ponavljale: „Vrapčiću mali, nemoj da odletiš.“

Napolju je bilo vrelo. U sobi pakao. Moje telo užareno. Bilo mi je toliko vruće da sam jedva disala. Uspravili su me u krevetu i dali mi neki gorki napitak, a moju upaljenu kožu smirivali su melemima. U nekom trenutku su me prebacili u maminu i tatinu sobu i položili na njihov krevet. Otvorili su prozore kako bi do mene doprlo bar malo povetarca, ali vazduh je bio nepokretan. Čula sam povike čamdžija: „Na zapad, na istok“, zvana sa crkava Svetog Magnusa, Svetog Džordža i Hrista Spasitelja, kričanje galebova... Kroz grozničave noćne more razaznavala sam povike uličnih prodavaca. Soba se

povremeno topila i ja bih se ponovo našla u šumi. Čula sam lovački rog, videla senke pasa koji me jure i osećala njihov vreli dah na vratu. Budila sam se vrišteći, a snaga mi je ko-
pnela kao da je odnosi neka spora, mutna reka.

U najtežim trenucima vid mi je toliko oslabio da sam jedva razaznavala majčino lice. Mislim da sam tada prvi put vide-
la vilu. Svetlucala je i igrala na tragovima sunčeve svetlosti koji su se provlačili kroz trakaste zavese na prozoru. Nisam bila sigurna da li je to prava vila ili samo neko stvorenje iz
mojih snova. Međutim, svaki put kad bih se probudila, ona je lebdela iznad mene. Verovala sam da mi donosi sreću. Ose-
ćala sam da će sve biti u redu samo ako ona ostane tu.

Kad mi je bilo malo bolje, sklonili su zavese i tada sam shvatila da je ta vila zapravo prelepa lutka koju mi je gos-
pođica Dejns sašila dok sam bila bolesna. Bila je od platna, s majušnim prstima i stopalima. Imala je crvenu kosu kao dobra kraljica Elizabeta i nabrani okovratnik koji je ličio na
krila. Nazvala sam je Bet i nisam bila nimalo razočarana što znam da to nije prava vila. Bet je bila jedina osoba na svetu kojoj sam ispričala sve o starici s ogledalom. Bila sam ube-
đena da mi niko drugi ne bi poverovao.

Gospodin Tenkls je došao u posetu i doneo mi zrele treš-
nje i prelepe klikere. Bila sam još preslaba da stojim. Noge su mi bile mršave kao grane, a preko dana sam ležala na kauču u bašti, u senci jabuke.

„Kako si, mala gospođice?“ – veselo je upitao krojač. „Baš si nas uplašila.“

„Sada mi je mnogo bolje“, rekla sam i pokazala mu Bet.

„Prelepa je! Jesi li je ti napravila?“

„Nisam!“ – nasmejala sam se. „Dobila sam je od gospođice Dejns.“

„Pa, gospođice Dejns“, rekao je gospodin Tenkls, „mogli biste da dođete i držite časove mom šegrtu.“

Gospođica Dejns je porumenela. „Ma nije to ništa.“

„Dragi gospodine, ne znamo kako da vam zahvalimo na svemu što ste učinili“, rekla je moja majka.

„Hvala vam, gospodine Tenkls“, dodala sam i ja.

„Nema na čemu“, blagonaklono je rekao krojač i osmehnuo se. „Baš mi je drago što vidim da ti je zaista bolje.“

Posle nekog vremena majka je otišla i ostavila gospodina Tenklsa i gospođicu Dejns da razgovaraju o novoj odeći koju treba da nam sašije.

„Biće mi drago da sašijem novu haljinu za malu gospođicu“, rekao je krojač i nasmešio mi se. Ja sam nastavila da se igram s Bet. Kad je mislio da ih više ne slušam, nagnuo se i šapnuo gospođici Dejns: „Izvinite ako sam nametljiv, ali zaista sam zbunjen onim što se desilo na mostu.“

„I ja sam, gospodine Tenkls“, rekla je Dejnsova. „Taj most je izuzetno opasan. Prošle nedelje je dvanaest ovaca podivljalo i upalo u reku, povukavši i šamparevog šegрта sa sobom.“

„Jeste, jeste“, rekao je krojač. „Ali, kako je mala gospođica uopšte odvojena od vas? I kako je izgubila cipelice? U jednom trenu sam vas video kako zajedno stojite ispred dućana, a onda je samo nestala. Kad sam je pronašao, dete je izgledalo kao da je videlo duha. I u kakvom je samo stanju bila! Nikako ne shvatam kako se sve to desilo tako brzo.“

„Dragi gospodine, mislim da malo preterujete“, rekla je gospođica Dejns. „Meni je delovalo kao da je bila prilično dugo izgubljena.“

„Ne, ne, gospođice, to i jeste ono što je čudno. Siguran sam da nije prošlo mnogo vremena. I moj šegrt Gejbrijel Eplbi je sve to video i može da vam posvedoči“, rekao je krojač, vidno potresen.

„Jedino što je u celoj priči važno“, odlučno je odgovorila gospođica Dejns, „jeste da ste je vi pronašli, za šta ćemo vam večno biti zahvalni. Ništa drugo nije bitno.“

„Oprostite što ću vam ovo reći“, rekao je gospodin Tenkls, „ali svašta se priča. I to uglavnom nisu lepe stvari.“

„Čula sam“, rekla je gospođica Dejns. „Čovek bi pomislio da ljudi mogu i pametnije da utroše svoje vreme nego što slušaju besmislice koje se pričaju po gradu.“

Zahvaljujući svom oštrom sluhu, čula sam svaku izrečenu reč i sve me je to silno zabrinulo. Odavno sam želela da pitam šta se desilo sa cipelicama, ali nisam smela jer sam se osećala krivom za sve što me je snašlo. Da sam uradila kao što mi je rečeno, nikad se ne bih izgubila, ne bih se razbolela i ne bih imala noćne more.

„Slažem se“, rekao je krojač. Utišao je glas gotovo do šapata. „Ali priča se da je to bila neka...“

„Gospodine Tenkls“, oštro je uzviknula gospođica Dejns, „samo dobri bog zna odgovor na vaša pitanja.“

Nisam bila sigurna da li sam ga dobro čula. Tek kad sam videla kako je gospođica Dejns brzo reagovala, shvatila sam šta je rekao.

Gospođica Dejns je uzdahnula. „Čovek bi pomislio da smo do sada već oguglali na takve priče. Ipak me nerviraju.“

Reč koju je krojač izgovorio bila je 'vradžbina'. Nisam znala šta ona tačno znači, ali dok sam je ponavljala u sebi, imala sam utisak da je u pitanju nešto zabranjeno.

Tog leta se u meni probudila ljubav prema rečima i šivenju. Majka me je u senci stare jabuke, ljubazno i strpljivo, naučila prvim slovima...

Korišćenje pera je prava umetnost i bilo mi je potrebno mnogo listova papira i prosutog mastila dok nisam naučila kako da pravilno ispisujem slova. Mrzela sam kad mi se vrh pera raširi, što se često dešavalo i uporno kvarilo sve što uradim. Međutim, kad sve pođe kako treba, reči su se gomilale na papiru kao cveće na livadi po sunčanom danu.

Tokom učenja potrošila sam toliko mastila da je prodavac bar jednom nedeljno kucao na kapiju naše bašte. Imao je ozbiljno sivkasto lice kao isklesano od kamena i bio je pogrbljen kao slovo C, kao da je Atlas koji svu težinu sveta nosi na drvenom buretu punom mastila. A možda je tako i bilo. Naučila sam da u rečima leži velika snaga, bez obzira na to da li su kratke ili dugačke.

„Da li je ovo za vas, mlada gospođice?“ – pitao je prodavac mastila dok je pažljivo kroz levak sipao mastilo u kamenu posudu.

„Naravno“, ponosno sam odgovorila.

„Kakvo gubljenje vremena – učiti devojčicu takvim stvarima“, prokomentarisao je.

Moj otac je verovao da bi za mene bilo dobro da naučim da čitam i pišem i govorio je da sam inteligentna i da će mi to dobro doći u životu. Na globusu mi je pokazivao zemlje sa svih strana sveta i davao mi mape s Neptunom koji sedi na steni i posmatra svoje ogromno vodeno kraljevstvo puno sirena i morskih čudovišta.

Moja draga Meri Dejns nije umela ni da čita ni da piše i nije ni želela da nauči. Zato je šila kao da ima vilinske prste, tako sitnim i finim šavom da je iglom mogla da izveze čitave priče. Satima sam sedela s njom i pokušavala da izvedem isto, ali mi to nikada nije pošlo za rukom.

Kad sam se konačno malo oporavila, smislili su da me u pratnji gospođice Dejns pošalju iz Londona u Hajgejt, na čist seoski vazduh. Trebalo je da odsednem kod sestre očevog davno preminulog rođaka gospodina Stupa koja se udala za bogataša, gospodina Giringa. Ni Bet ni ja se tome nismo radovale. Ja nikad ranije nisam išla od kuće, a Hajgejt je prilično daleko.

Veče pre nego što ću krenuti, kod nas se pojavila gospođa Giring. Bila je obučena obično, kao bilo koja žena s uli-

ce, i pomislila sam kako je sigurno vrlo siromašna. I moja i majčina haljina bile su ukrašene vezom i finom čipkom, ali gospođa Giring je nosila jednostavnu crnu vunenu suknju i kaput, uštrikanu belu kecelju i običnu belu kragnu. Kosa joj je bila začešljana i zavučena pod kapu s trakama zbog kojih je ličila na tužnog zeca. Donela je ogromni buket cveća iza kojeg je skrivala lice. Oslonila se leđima na baštensku kapiju i odbijala sve naše pozive da uđe u kuću.

Sve mi je to bilo dosadno i zaključila sam da nema šanse da provedem mesec dana na selu s tim ružno obučanim zecom, bez obzira na kvalitet vazduha.

„Da li ste došli kočijom?“ – upitala je moja majka.

„Nisam“, odgovorila je gospođa Giring. „Hodala sam, moj cilj mi je bio vodič, a gospod mi je pravio društvo. Uz božji blagoslov, na isti način ću se i vratiti kući.“

„To ne dolazi u obzir“, rekla je moja majka. „Sigurno vas bole noge. Bilo bi nam drago kad biste ostali da prenoćite kod nas. Moj suprug je već ugovorio kočiju koja će sutra odvesti Korijander i gospođicu Dejns u Hajgejt.“

„Hajde“, šapnula mi je gospođica Dejns, „idi i pozdravi se. Verovatno je stidljiva i nije navikla na veliki grad.“

„Ne, ne“, viknuo je zec kad sam pokušala da priđem. „Molim te, ostani tamo!“

„Gospođu Giring“, ljubazno je rekla moja majka, „ovo mora da je neki nesporazum. Ni u snu ne bih tražila da primite Korijander da je ona još bolesna.“

„Čula sam da dete ima neku smrtonosnu bolest“, rekla je gospođa Giring i tako jako ušmrknula cveće koje je držala u rukama da je počela da kija.

Onda je ipak odlučila da kaže istinu. Mucala je i s teškom mukom izgovarala reči.

„Volela bih da mogu da kažem da je devojčicu spaslo božje providenje, ali čuli smo čudne priče o vašem domu. Moj do-

bri muž me je zamolio da dođem i objasnim vam da on veruje da su dete izlečile vilinske čini i magija. Mi smo bogobojažljivi ljudi i ne želimo da se mešamo u đavolja posla.“

„Gospođo, pa to nema nikakvog smisla“, rekla je moja majka.

Gospođa Giring je prekrstila ruke na grudima. Majka više nije mogla da se suzdrži i prasnula je u smeh, a gospođa Giring je istrčala kroz baštensku kapiju i odjurila niz ulicu.

Mom ocu to nije bilo smešno.

„Tomase“, rekla je majka, „ova žena nije baš sasvim normalna.“

„Odbila me je jer misli da su me izlečile vile“, dobacila sam.

„Gluposti“, rekla je majka.

Otac je bio smrtno ozbiljan.

„Elenor, ljubavi moja, to nije smešno.“

„Tomase, ne budi takav. Zar ne misliš da je ta žena budalasta?“

„Mislim da moraš da budeš mnogo pažljivija, Elenor. Molim te. Zbog mene i Korijander.“

Unervozila sam se od njegovog glasa.

„Stari svet polako nestaje i nastupa novi poredak budala. Pazi se, dušo moja. S njima je došao i gospod koji ne oprašta.“

Biserna ogrlica

Imala sam devet godina kad se moj srećni, bezbrižni svet potpuno raspao i izvrnuo naglavačke.

Bilo je hladno januarsko jutro. Sedela sam u majčinoj spavaćoj sobi i kroz prozor posmatrala olovno nebo. Čekala sam da počne da pada sneg pa da mogu da idem na sankanje s Edmundom Bedvelom. On je imao dvanaest, a njegov brat trinaest godina. Njihov otac je pre tri godine zaprosio gospođicu Pejšns i sada su imali i bebu, brata okruglastog, mekanog i slatkog kao pekmez od šljiva. Obojica su išla u školu Sent Pol i mnogo sam im zavidela. I ja sam ume la dobro da čitam i pišem i bila sam željna novih znanja. Edmund mi je otvoreno rekao da su latinski i grčki preteški za majušni mozak jedne devojčice.

„A šta je s dobrom kraljicom Elizabetom?“ – upitala sam, stavila ruke na kukove i pokušavala da izgledam starije. „I ona je učila sve te stvari i još mnogo toga.“

„To nikako nije isto“, odgovorio je Edmund. „Ona je princeza, a ne obična devojčica kao ti.“

„Nema to nikakve veze. To samo pokazuje da i devojčice mogu da budu pametne kao i dečaci“, odlučno sam mu odgovorila.

„Ti ćeš biti žena nekog trgovca i vodićeš veliko domaćinstvo“, rekao je Edmund. „Bolje bi ti bilo da učiš kućne poslo-

ve. Tako ćeš barem biti korisna svom mužu, baš kao što je gospođa Pejšns korisna mom ocu. Pusti muškarce da brinu o latinskom i grčkom.“

Edmund je baš umeo da me iznervira.

„Šta ti misliš“, upitala sam mamu dok sam ispisivala svoje ime po smrznutom prozorskom staklu, „da li devojčice imaju majušan mozak?“

„Jesi li to čula od Edmunda Bedvela?“ – nasmejala se.

Klimnula sam glavom.

„Tvoj mozak je bistar i živahan i nadam se da će još dugo ostati takav. Gospodičić Edmund Bedvel je budala. Nego, reci mi, lepotice moja, koju ogrlicu danas da stavim?“

„To je lako pitanje“, rekla sam. „Onu od ružičastih bisera.“

Nasmešila se. „Odličan izbor.“ Podigla ih je prema svetlosti i pogledala. „To je prvi poklon koji sam dobila od tvog oca. Dođi, veži mi končić u mašnicu.“ Pružila mi je ogrlicu.

„Zašto su biseri mutni kad ti nisu na vratu, a postaju bistri i jasni kad staviš ogrlicu?“ – upitala sam.

„Toplota mog tela ih zagreva pa se razbistre“, odgovorila je majka i sklonila mi pramen kose s lica. „Ti bez trunke sumnje imaš najgušće i najlepše riđe uvojke koje sam ikada videla.“

„Volela bih da imam kosu kao što je tvoja“, rekla sam.

„Ne troši želje uzalud. Draga moja Korijander, jednog dana ćeš biti prava lepotica.“

Gospođica Dejns je upala u sobu noseći poslužavnik s toplom čokoladom i tanjirom pudinga.

„Izvinjavam se“, rekla je Dejnsova i spustila šolje i tanjiriće na sto. „Došla je gospođa Malins i traži da priča s vama o nekim ličnim stvarima, a gospođa Poter opet ima onaj stari problem. Gospode bože, zar ta žena nikada neće biti zadovoljna...“

„Neka, neka“, rekla je majka i nasmešila se. „Budimo fini. Reci im da odmah silazim.“

Sela sam i sipala mami i sebi toplu čokoladu. Gospođica Dejns je uzela poslužavnik i izašla.

Majka se naježila kad je zatvorila vrata.

„Ovde je hladno. Da nije prozor otvoren?“

Ustala sam i u tom trenutku je nešto tamno i pernato udarilo u staklo i razbilo ga. Moja majka je i dalje stajala pored ogledala. Odjednom je uplašeno uzdahnula, a kad sam se okrenula, videla sam kako pruža ruke da bi održala ravnotežu. Ono što je usledilo bilo je kao neki košmar. Niska na njenom vratu se odvezala, a biseri su padali i odskakivali kao kišne kapi po drvenom podu. Majka je zatreptala, sklopila oči i počela da pada. Suknje su se vijorile oko nje kao jedra nekog broda. Dok je padala, poispadale su i šnalice koje su joj držale kosu. Srušila se na pod uz zaglušujućí udar. Glavom je tresnula o tvrdi patos, ruka joj je ostala ispružena, a kosa raspuštena kao more zlatnih talasa. Pokušala sam da je uhvatim, oborila toplu čokoladu sa stola, razbila porcelanske tacnice i prosula njihov tamni, kremasti sadržaj po podu i majčinoj haljini.

Tišinu je prekinuo stravičan vrisak. Mislim da je bio moj. Videla sam kako se vrata otvaraju i užasno posmatrala kako gospođica Dejns i dvoje slugu izvode akrobacije u vazduhu, sapliču se i prevrću preko bisera kao hodači na žici pokušavajući da uspostave ravnotežu.

Onda je i otac uleteo u sobu. I on se okliznuo, ali je uspeo da zadrži ravnotežu. Lice mu je bilo bledo kao pepeo. Podigao je majku na krevet i raskopčao je. Ja sam nepomično gledala kako se biseri bučno kotrljaju po podu i nestaju iz vidokruga pod nameštajem. Kleknula sam i pokupila sve koje sam pronašla. Mislila sam da će sve biti u redu samo ako ih sklonimo s patosa

Majka je četiri dana ležala nepomično, ne progovarajući, utonula u dubok san. Nijedan od njenih lekova nije joj po-

magao. Na kraju je otac, iako se gospođica Dejns tome svesrdno protivila, morao da pozove lekara.

Doktor Ternbul vrebao je ispred kuće poput rečnog pavcova, znajući da će otac na kraju popustiti. Nikada mi se nije dopadao. Bio je prljav, imao je dugačku masnu kosu i smrdeo je na bolest. S njim su došla i dvojica mršavih, pokunjenih pomoćnika, tegleći posude pune pijavica i druge instrumente za mučenje. Coktao je na sve napitke koje je Dejnsova koristila i naredio da se soba jako zagreje kako bi se mama znojila, što je jako važno ako hoćemo da joj smanjimo temperaturu. Onda je pustio svoje crne pijavice na maminu lepu kožu da joj sisaju krv i nije dozvoljavao da joj dajemo ikakve lekove osim onih koje je on prepisao. Dejnsovoj su zabranili da ulazi u sobu, a doktor Ternbul je šaputao ocu kako je ona samo pogoršala stanje pacijenta.

Moja otac, crvenih očiju i bled od brige, samo je ćutao.

„Oterajte ga, gospodine“, preklinjala je gospođica Dejns. „Molim vas, ako volite Elenor, oterajte ga.“

„Ne, ne mogu. Ne ako postoji i najmanja nada da bi mogao da je spase.“

„Molim vas“, preklinjala je gospođica Dejns.

Ništa joj nije pomoglo. Doktor je ostao.

Gospođa Pejšns je došla da sedi kraj majčinog uzglavlja, kao i gospodin Bedvel. Drugi prijatelji i komšije dolazili su da iskažu svoje poštovanje.

Majci je bilo sve gore i gore. Bila je bela kao čaršav, ali je doktor i dalje tvrdio da će je izlečiti. Na kraju je odsekao svu majčinu kosu i stavio joj dva mrtva goluba pod stopala.

„Šta si to uradio, budalo jedna?“ – užasnuto je vrisnuo moja otac kad ju je video.

„Jednom prilikom“, objasnio je doktor Ternbul kad je video besno očevo lice, „uspeo sam da spustim temperaturu jednoj dami baš na ovaj način.“

„Ti si idiot, a ovo“, rekao je moj otac i pokazao mrtve golubove, „nije ništa bolje od veštičarenja. Ne – zapravo je još gore jer se radi u ime nauke.“

„Nikada u životu me niko nije toliko uvredio“, rekao je doktor Ternbul.

„Šteta“, gorko je rekao moj otac i oterao doktora i njegove pomoćnike iz kuće.

Međutim, kad je doktor otišao, smrt se polako ušunjala u kuću. Golubovi su sklonjeni, a gospođica Dejns se potrudila da majci bude što udobnije. Te noći sobu je osvetljavala jedna jedina sveća i mora da me je u kasnije neko odneo u krevet. Rano ujutru probudio me je urlik neke divlje životinje. Srce mi je poskočilo od straha i nikako nisam mogla da razaznam odakle taj zvuk dopire, ali bila sam sigurna da je iz kuće. Iskočila sam iz kreveta i odjurila do majčine sobe. Moj otac je zavijao kao da mu je duša slomljena. Gospođica Dejns me je čvrsto zagrlila.

„Tvoja mama je umrla, vrapčiću“, rekla je.

I to je kraj prvog dela moje priče. Sveća je dogorela.